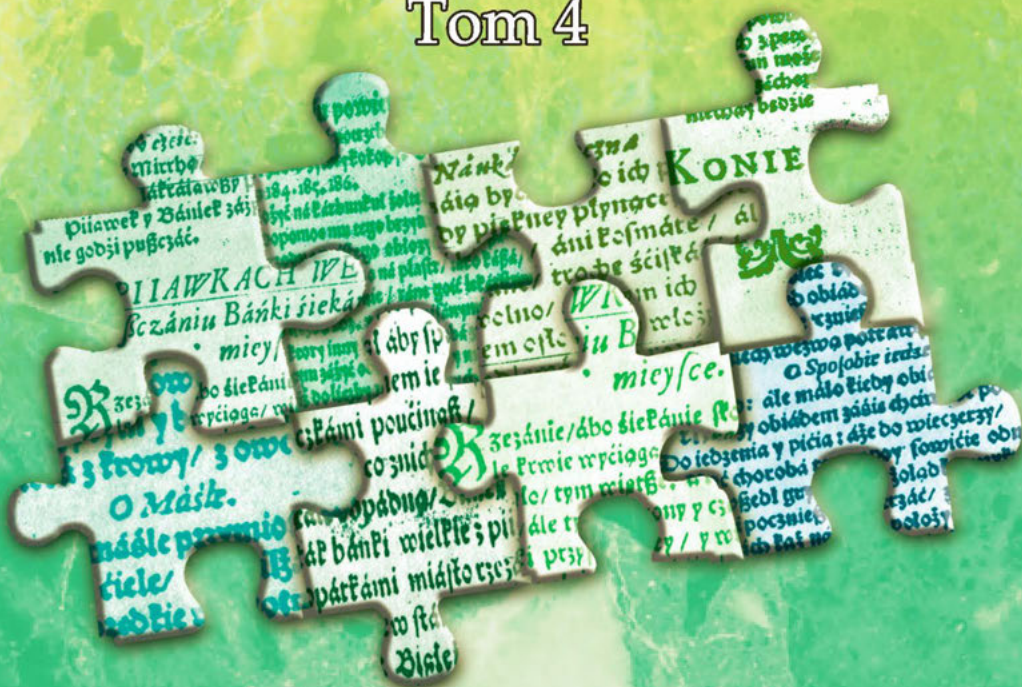

Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii

Tom 4

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2012

Bogactwo
polszczyzny
w świetle jej historii

Tom 4

NR 2900

Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii

Tom 4

redakcja naukowa
JOANNA PRZYKLENK,
ARTUR REJTER

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2012

Redaktor serii: Językoznawstwo Polonistyczne
OLGA WOLIŃSKA

Recenzent
URSZULA SOKÓLSKA

Spis treści

Wprowadzenie
(JOANNA PRZYKLENK, ARTUR REJTER)
9

Część pierwsza
W poszukiwaniu znaczeń i słów

ANNA ZIEMBIŃSKA
Analiza rozwoju semantycznego leksemu *przykry*
13

MARTA CZOŁGOWSKA
Od *cyrulika* przez *zęboleka* do *stomatologa*
28

ALEKSANDRA ZOK
Flirt w polskiej leksyce
38

EWELINA ŁADZIAK
Z historii polskiego słownictwa – nazwy dziecka nieślubnego
55

KATARZYNA JAROSIŃSKA

„Bo zawsze ci więcej jedzą, którzy bliżej misy siedzą”,
czyli o ekspresywnych reprezentacjach leksykalnych jedzenia i picia

68

MONIKA MAKSYMINKO

„Odmieńcy dwa razy tracą, a wzdargę z obu stron odnoszą”.
O szaleńcach w historii języka

82

Część druga

W poszukiwaniu językowych konceptualizacji

ZUZANNA KRÓTKI

PYCHA a świat zwierząt

97

WIOLETTA WILCZEK

Leksem *pies* – etymologia, frazeologia, semantyka
(na materiale polszczyzny ogólnej i języka portali internetowych
dla miłośników psów)

111

MONIKA WILECZEK

Honor w polszczyźnie XIX wieku

127

KINGA KNAPIK

Co robimy z naszymi myślami,
czyli o szesnastowiecznych formacjach analitycznych

143

Część trzecia
W poszukiwaniu gatunku

BEATA STEFANIAK

„Kołyska tak podobna do żłobka, jak izba stajni bliska”.

Z historii oddziaływań kołysanki i kolędy

159

ANNA MANKIEWICZ

Od druku ulotnego do ulotki – zarys problematyki ewolucji gatunku

172

MAŁGORZATA BOGUSZ

Konferencja religijna – historia i rozwój

179

Wprowadzenie

Dnia 6 maja 2010 roku odbyło się w Katowicach spotkanie naukowe zatytułowane „Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii”, zorganizowane przez Sekcję Historycznojęzykową Studentckiego Koła Naukowego Językoznawców Uniwersytetu Śląskiego. Była to czwarta z cyklu konferencja naukowa, podczas której wystąpili studenci oraz doktoranci współpracujący i sympatyzujący z działającą od początku 2003 roku Sekcją Historycznojęzykową. Referaty wygłoszone podczas trzech wcześniejszych spotkań – kolejno w latach 2004, 2006 i 2008 – złożyły się na trzy tomy opublikowane nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego: *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii* (Red. K. Kleszczowa, A. Rejter. Katowice 2006); *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii*. T. 2. (Red. K. Kleszczowa, A. Rejter. Katowice 2008); *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii*. T. 3. (Red. A. Rejter. Katowice 2010). Książki te zostały bardzo dobrze przyjęte przez środowiska językoznawcze całego kraju i stały się ważną dokumentacją historycznojęzykowych zainteresowań młodych adeptów śląskiej lingwistyki.

Tom niniejszy jest publikacją, która prezentuje dorobek czwartego katowickiego spotkania naukowego studentów i doktorantów. Wchodzące zatem w jej skład teksty zostały w większości przedstawione w formie referatów podczas wspomnianego spotkania. Kilka artykułów jest obecnych w książce dzięki rekomendacji pracowników naukowych Instytutu Języka Polskiego, którzy postanowili w ten sposób uhonorować studentów-autorów wysoko ocenionych tekstów, jakie zostały przygotowane wcześniej w formie prac zaliczeniowych.

Problematyka zgromadzonych w niniejszym tomie artykułów, podobnie jak w trzech wcześniejszych pozycjach wydawniczych, koncentruje się wokół dwóch zasadniczych obszarów badawczych, na które składają się: z jednej strony – zdeterminowane ujęciem diachronicznym wieloaspektowe analizy polskiej leksyki historycznej i z drugiej – genologiczny namysł nad tekstem dawnym i współczesnym.

Autorzy, stawiając w swych poszukiwaniach badawczych różne cele, sięgnęli po rozmaite rozwiązania metodologiczne, co zaowocowało sformulowaniem interesujących i ważkich wniosków. W części pierwszej (*W poszukiwaniu znaczeń i słów*) zgromadzono prace poświęcone analizom leksyki. W centrum zainteresowania badawczego znalazły się tu zmiany zarówno w zakresie semantyki pojedynczych leksemów, jak i w zakresie polskiego systemu nominacyjnego oraz przekształcenia w obszarze wybranych gniazd słotwórczych. Słownictwo było także punktem wyjścia artykułów części drugiej (*W poszukiwaniu językowych konceptualizacji*), w których podjęto starania o przedstawienie zamkniętej w języku, historycznie zmiennej, konceptualizacji wybranych pojęć czy zjawisk. Niniejszą publikację wieńczy część trzecia (*W poszukiwaniu gatunku*), na którą złożyły się trzy artykuły. Ich autorki obrały za podstawę swych badań tekst ujmowany diachronicznie i analizowany z wykorzystaniem instrumentarium badawczego genologii lingwistycznej.

Warto zaznaczyć, iż podjęcie tematyki historycznojęzykowej nie jest zadaniem łatwym, wymaga bowiem skrupulatnego i nieraz żmudnego zbierania materiału do badań. Tym bardziej na uznanie zasługują początkujący filolodzy, którzy już po raz czwarty udowodnili, że pasja w dociekaniach badawczych przewycięża wszelkie trudności, a historia języka jest zajmującą, wciąż żywą, dziedziną wiedzy.

Joanna Przyklenk, Artur Rejter

Redaktor
KATARZYNA WIĘCKOWSKA

Projektant okładki
PAULINA DUBIEL

Redaktor techniczny
MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Korektor
LIDIA SZUMIGAŁA

Skład i łamanie
MAREK ZAGNIŃSKI

Copyright © 2012 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2057-1 (wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-009-9 (wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl, e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 12,0. Ark. wyd. 10,5. Papier offset.
kl. III, 90 g Cena 12 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Cena 12 zł (+ VAT)

Przedstawiony mi do recenzji tom jest publikacją, która „prezentuje dorobek czwartego katowickiego spotkania naukowego studentów i doktorantów”. Zgromadzone artykuły – zgodnie z sugestią Redaktorów – zostały podzielone na trzy tematyczne grupy: *W poszukiwaniu znaczeń*, *W poszukiwaniu językowych konceptualizacji*, *W poszukiwaniu gatunku*. Trzeba podkreślić, że taki układ książki ma cenne walory porządkujące i interpretacyjne.

Autorami prac są ludzie bardzo młodzi, dopiero rozpoczynający swą naukową drogę, ale – już na wstępie – należy podkreślić, że wielu z nich wykazuje się dojrzałością badawczą i opanowanym już warsztatem językoznawczym. [...]

[...] recenzowany tom zasługuje na druk z uwagi na interesującą problematykę oraz niewątpliwą wartość merytoryczną: podjęcie trudu opisu zagadnień często mało znanych, a także reinterpretację zjawisk wcześniej tylko z pozoru w pełni opisanych.

Z recenzji wydawniczej
prof. UwB dr hab. Urszuli Sokólskiej

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-009-9